

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2005. gada 18. februārim, ECB speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹

ECB speciālistu iespēju aplēšu pamatā ir vairāki pieņēmumi par procentu likmēm, valūtas kursiem, naftas cenām, pasaules tirdzniecību ārpus euro zonas un fiskālo politiku. Tostarp, pamatojoties uz rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz 8. februārim, izteikts tehniskais pieņēmums, ka iespēju aplēšu periodā īstermiņa tirgus procentu likmes un divpusējie valūtu kursi nemainīsies. Tehniskie pieņēmumi attiecībā uz ilgtermiņa procentu likmēm un gan naftas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām līdz 8. februārim.² Pieņēmumi attiecībā uz fiskālo politiku balstīti uz valstu budžeta plāniem atsevišķās euro zonas valstīs. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kuri jau ir detalizēti izstrādāti un kurus varētu pieņemt likumdošanas procesā.

Lai parādītu ar aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Diapazonus veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību.

Pieņēmumi attiecībā uz starptautisko vidi

Gaidāms, ka iespēju aplēšu periodā saglabāsies spēcīga pasaules tautsaimniecības izaugsme, kaut gan tā būs lēnāka nekā 2004. gadā. Arī ASV būtu jā saglabājas spēcīgam reālā IKP pieaugumam, taču tas būs mazāks nekā 2004. gadā. Gaidāms, ka Āzijā (izņemot Japānu) reālā IKP pieaugums ievērojami pārsniegs pasaules vidējos rādītājus, bet arī būs lēnāks nekā iepriekšējos gados. Paredzams, ka citās lielajās valstīs turpināsies dinamiska tautsaimniecības izaugsme. Turklāt gaidāms, ka valstīs, kas 2004. gada 1. maijā pievienojās Eiropas Savienībai, saglabāsies spēcīgs pieauguma temps. Paredzams, ka iespēju aplēšu periodā pasaules inflācija mazliet pieaugs, turpinoties pasaules tautsaimniecības ekspansijai.

Tiek lēsts, ka pasaules reālā IKP gada pieaugums ārpus euro zonas 2005. gadā būs vidēji aptuveni 4.7% un 2006. gadā – 4.6%. Paredzams, ka 2005. gadā pieaugums euro zonas ārējos eksporta tirgos būs aptuveni 8.0% un 2006. gadā – 7.4%.

¹ ECB speciālistu iespēju aplēses papildina Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un euro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* (ECB, 2001. gada jūnijs).

² Tāpēc pieņemts, ka īstermiņa procentu likmes, kuras mēra ar 3 mēnešu EURIBOR, iespēju aplēšu periodā nemainīsies (2.14%). Tehniskais pieņēmums par valūtas kursu nemainīgumu nozīmē, ka euro kurss attiecībā pret ASV dolāru šajā periodā saglabāsies 1.30 un ka euro efektīvais kurss par 1.8% pārsniegs 2004. gada vidējo līmeni. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālo peļņas likmi rāda, ka aplēšu perioda beigās gaidāms neliels kāpums no vidēji 3.7% 2005. gadā līdz vidēji gandrīz 4.0% 2006. gadā. Pieņemts, ka 2005. gadā neenerģijas preču cenas ASV dolāros pakāpeniski paaugstināsies par 3.3% un 2006. gadā – par 1.5%. Pamatojoties uz tendencēm biržās tirgto nākotnes darījumu tirgū, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas pakāpeniski samazināsies no 44.7 ASV dolāriem par barelu 2005. gadā līdz 42.2 ASV dolāriem par barelu 2006. gadā.

Reālā IKP pieauguma aplēses

Eurostat ātrā aplēse par euro zonas reālā IKP pieaugumu 2004. gada 4. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni³ liecina, ka 2. pusgadā notikusi aktivitātes mazināšanās. Taču vairāki iemesli liek pieņemt, ka šī lejupslīde nebūs ilgstoša. Tāpēc paredzams, ka vidējais reālā IKP gada pieaugums 2005. gadā būs 1.2–2.0% un 2006. gadā – 1.6–2.6%. Gaidāms, ka eksporta kāpums, uz ko norāda pieņēmums par joprojām spēcīgu ārējo pieprasījumu, aplēšu periodā arī turpmāk veicinās ekonomisko aktivitāti. Iekšzemes pieprasījumam un nodarbinātībai vajadzētu pakāpeniski nostiprināties. Vienlaikus gaidāms, ka sakarā ar nodarbinātības izredžu uzlabošanos un vairākās euro zonas valstīs notiekošajām strukturālajām darba tirgus reformām pieaugs darbaspēka piedāvājums. Kopumā saskaņā ar iespēju aplēsēm bezdarba līmenim šogad vajadzētu sākt samazināties.

Paredzams, ka no IKP iekšzemes izdevumu komponentiem atbilstoši reāli izmantojamiem ienākumiem palielināsies privātais patēriņš. Reāli izmantojamo ienākumu pieaugumu veicinās spējāks nodarbinātības pieaugums, zemāka inflācija un citu ienākuma sastāvdaļu, piemēram, sadalītās peļņas, pozitīvais devums. Taču paredzams, ka sakarā ar bažām par valsts finanšu attīstību un ilgāka termiņa valsts veselības aprūpes un pensiju sistēmas perspektīvām un citiem faktoriem saglabāsies augsta uzkrājumu daļa. Gaidāms, ka atsāksies kopējā ieguldījumu apjoma kāpums, ko galvenokārt noteiks uzņēmumu ieguldījumi. Tos pozitīvi ietekmēs labvēlīgie kredītēšanas nosacījumi un stabila uzņēmumu peļņa. Paredzams, ka privātie ieguldījumi mājoklī iespēju aplēšu periodā joprojām pieaugs mērenā tempā. Tā kā iekšzemes pieprasījums veicinās importa pieaugumu, iespēju aplēšu periodā nav paredzams neto tirdzniecības ieguldījums reālā IKP pieaugumā.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

Paredzams, ka 2005. gadā vispārējā SPCI vidējais pieauguma temps būs 1.6–2.2% un 2006. gadā – 1.0–2.2%. Šī iespēju aplēse balstīta uz pieņēmumu, ka 2005. un 2006. gadā salīdzinājumā ar 2004. gadu pazemināsies naftas cenas un netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu ietekme.

Pieņemts, ka nominālās darba samaksas uz vienu darbinieku pieaugums aplēšu periodā joprojām būs mērens. Šajā iespēju aplēsē ņemtas vērā ne vien kārtējās vienošanās par algām un paredzamā mērenā darba tirgus apstākļu uzlabošanās, bet arī pieņēmums, ka augstāku naftas cenu netiešā ietekme uz nominālo darba samaksu nebūs nozīmīga. Reālā IKP pieauguma un nodarbinātības iespēju aplēses norāda, ka darba ražīguma pieaugums lēnām palielināsies. Šādas algu un produktivitātes attīstības dēļ tiek pieņemts, ka gan 2005., gan 2006. gadā darbaspēka vienības izmaksu pieaugums joprojām būs visai ierobežots.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)¹⁾

	2004	2005	2006
SPCI	2.1	1.6–2.2	1.0–2.2
Reālais IKP	1.8	1.2–2.0	1.6–2.6
Privātais patēriņš	1.1	1.2–1.8	1.2–2.6
Valdības patēriņš	1.5	0.7–1.7	0.6–1.6
Bruto ieguldījumi pamatkapitālā	1.7	1.6–4.2	2.1–5.3
Eksports (preces un pakalpojumi)	6.1	4.0–7.0	4.9–8.1
Imports (preces un pakalpojumi)	6.5	4.7–8.1	4.9–8.3

1) Katra mainīgā lieluma un perioda robežas noteiktas, pamatojoties uz vidējo absolūto starpību starp faktiskajiem rezultātiem un euro zonas centrālo banku agrāk veiktajām iespēju aplēsēm. Reālā IKP aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati.

³ 2004. gada 4. ceturksnī pieauguma tempu spēcīgi ietekmēja statistiskā lejupvērstā korekcija sakarā ar neparasti lielo darbadienu skaitu šajā ceturksnī.

Salīdzinājums ar 2004. gada decembra iespēju aplēsēm

Salīdzinājumā ar 2004. gada decembra "Mēneša Biļetenā" publicētajām Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm paredzamais reālā IKP pieauguma diapazons euro zonā 2005. un 2006. gadam ir koriģēts un koriģējot ir mazliet pazemināts. Tehnisko pieņēmumu korekcijas salīdzinājumā ar decembra iespēju aplēsēm ir nelielas un to ietekme ir ierobežota. Samazinājums 2005. gadā galvenokārt atspoguļo iepriekšējā ceturkšņa ietekmi (2004. gada 4. ceturkšņa rezultāti kas bija sliktāki par gaidītajiem).

Paredzamais vispārējā SPCI gada pieauguma tempa diapazons 2005. gadam nepārsniedz 2004. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēsēs paredzētā diapazona robežas. SPCI iespēju aplēšu diapazons 2006. gadam saglabājas nemainīgs.

B tabula. Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2004	2005	2006
SPCI – 2005. gada marts	2.1	1.6–2.2	1.0–2.2
SPCI – 2004. gada decembris	2.1–2.3	1.5–2.5	1.0–2.2
Reālais IKP – 2005. gada marts	1.8	1.2–2.0	1.6–2.6
Reālais IKP – 2004. gada decembris	1.6–2.0	1.4–2.4	1.7–2.7